

Uærlighet i klimapolitikken

Aftenposten 9. apr

Kronikk

Politikere fører velgerne bak lyset - og bidrar til at klimamålene ikke nås

Kunnskapen om hvor alvorlige følger klimaendringene kan få, er etter hver allment akseptert, ikke bare av forskere, men også av en majoritet blant politikerne.

Til og med en fremstående representant for «oljelobbyen» som Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, leder for Norsk olje og gass, gjentar stadig at «vi må nå målene fra Paris». Men både han og mange andre feilinformerer om hva som skal til for eventuelt å kunne nå målene.

Sjefkommentator i Financial Times, Martin Wolf, har gruppert klimanektene i to grupper. De som gjør seg skyldig i «denial major» og andre som representerer holdningen «denial minor». I første gruppen plasserer han Donald Trump som ikke tror på menneskeskapte klimaendringer og derfor ikke gjør noe for å begrense klimagassutslippene.

I den andre gruppen plasserer han Hillary Clinton. Hun gir uttrykk for at hun tror på faktagrunnlaget for klimaendringene, men er ikke villig til å sette i verk tiltak som må til for å bremse en alvorlig klimautvikling. Trump og hans folk gjør stor skade, men Hillary Clinton representerer en adskillig større gruppe og utgjør derfor et mer alvorlig problem.

Norske klimanektene

I Norge omfatter «denial minor» gruppen både den tidligere rødgrønne regjeringen og regjeringen Solberg. Etter at Jens Stoltenberg gikk av som statsminister har han innrømmet dette. I boken Min historie omtaler han manglende i måloppnåelse i egen regjeringstid som følger: «Når datoen nærmer seg og vi ser at det blir vanskelig, slutter vi å snakke om dette målet og setter i stedet nye mål enda lenger frem. Slik har vi bedratt oss selv flere ganger».

Vår nåværende regjeringen har som mål, i samarbeid med EU, å kutte norske klimagassutslipp med 40 prosent innen 2030. Det nevnes ikke at rike land som Norge både har større muligheter og større ansvar for kutt. Togradersmålet krever trolig at rike land kutter rundt 80 prosent innen 2030.

Tenketanken Climate Action Tracker graderte nylig Norges klimamål, igangsatte klimatiltak og nåværende politikk som «svært utilstrekkelig». Norges klimapolitikk peker mot en global oppvarming på mellom 3 og 4 grader - hvis alle andre land fulgte vårt eksempel.

Representanter for regjeringen har ingen dekning for å si at vår politikk er i samsvar med Paris-avtalen eller er tilstrekkelig for å unngå farlige klimaendringer. Norsk olje- og klimapolitikk er ikke, slik regjeringen hevder, i tråd med det som skal til for å unngå farlige klimaendringer. Slike usannheter må avsløres. Vi bør ikke tillate at «denial minor-politikere» leder oss mot katastrofale klimaendringer.

Ekstrem ulikhet i klimagassutslipp

Lucas Chancel og Thomas Piketty har vist at overforbruk blant rike er en vesentlig årsak til høye klimagassutslipp. Den rikeste tiendedelen står for nesten halvparten av globale utslipp. Hvis denne gruppen reduserte sine utslipp bare til gjennomsnittlig EU-nivå, kunne globale utslipp vært redusert med rundt en tredjedel.

Dette viser at det er fullt mulig med raske og store utslippskutt hvis noe kunne gjøres med overforbruket blant oss som i global sammenheng er svært rike.

En fersk studie i Nature Sustainability viser at videre materiell vekst i rike land ikke er forenlig med en bærekraftig utvikling. Forfatterne skriver at vekstbaserte økonomiske modeller derfor kan måtte endres til modeller som ikke forutsetter vekst («steady-state economy») eller som gir «negativ vekst» («degrowth») i rike land. Dette kan være en fordel også på grunn av at dagens overforbruk blant rike fører til store miljø- og helsemessige problemer.

Adskillig sterkere tiltak nødvendig

Mange klimaforskere mener at det ikke lenger er mulig å begrense global oppvarming til 1,5 grad. Hvis store og gjennomgripende samfunnsendringer gjennomføres meget raskt, kan en begrensing til to grader kanskje være mulig. Det er da uansvarlig å fortsette en politikk som medvirker til en langt høyere global oppvarming.

Professor Kevin Anderson, visedirektør ved det britiske Tyndall Center for Climate Change Research, har foreslått en «Marshall Plan for the Planet». Den må primært handle om raskt å avvikle produksjon og bruk av fossile brennstoff. En slik radikal omstilling vil frigjøre arbeidskraft,

kunnskap og ferdigheter og samtidig skape nye arbeidsplasser som fornybarsamfunnet trenger.
Politisk feighet

Da Winston Churchill tok over som statsminister i England i mai 1940 sa han: «Jeg har intet annet å tilby enn blod, slit, svette og tårer». Folket fulgte opp og godtok store offer. Klimakrisen vi står overfor kan få like store konsekvenser som en verdenskrig. Men i dagens situasjon opptrer den politiske makteliten motsatt av slik Churchill og andre handlet før 2. verdenskrig.

Det vitner om politisk feighet når vår politiske elite ikke engang tør å gå inn for litt reduksjon av våre materielle overflod for å kunne bidra til å gjøre risikoen for katastrofale klimaskader mindre. Politikere flest gir uttrykk for at de forstår hvilken fare klimaendringene representerer. Det er en alvorlig ansvarsfraskrivelse når et politiske flertall likevel unnlater å iverksette tiltak som monner. Vi må være endringene vi ønsker å se

Strukturelle og politiske endringer er helt nødvendige for å kunne skape et bærekraftig samfunn. Men politiske endringer oppstår ikke i et vakuum.

Raske endringer i livsstil blant alle som forstår klimautfordringene, kan virke som en katalysator for kollektiv handling og systemendring og kan representere en kritisk faktor for at en majoritet blant politikerne våre vil gå inn for tiltak som monner.

I en tid da det haster med handling, kan vi ikke ta sjansen på å svekke overbevisningskraften i argumentene våre ved å praktisere stor forskjell mellom liv og lære. Som Mahatma Gandhi formulerte det: «Du må være den endringen du ønsker å se i verden».